

ÖNSÖZ

Ağrı, insanoğlunun tarihi ile eşdeğerdir. Hiçbir insan yoktur ki, yaşamının herhangi bir döneminde ağrıdan yakınmasın ve hekime başvurmasın. Bir eczaneye girip, ağrı kesici isteyen insanların sayısı milyonlarla ölçülebilir. Ancak ağrının bu denli önemli olmasına rağmen tıpta yeterince ele alındığı da söylenemez.

Ağrı sistemi, kısa süreli ya da akut ve uzun süreli, kronik olarak iki biçimde ele alınabilir.

Akut ağrı genelde bir uyarı sistemi olarak çalışır. Ağrı, size vücudunuzun bir yerinde bir bozukluk olduğunu, tıbbi bir bakım gerektirdiğini ve bu bozuk bölgenin daha fazla tahrip olmaması için o yarmanın iyileşmesi gerektiği konusunda sizi uyarır.

Akut ağrı, genellikle bir darbe veyahut hastalıkla birlikte başlar. Örneğin; bir yanık, kırık, böbrek taşı gibi nedenlerle vücut ağrılı uyarılara karşı açık hale gelir. Bu ağrı uyarısı beyine kadar ulaştığında ağrıyı algılamış olur.

Akut ağrı, bir alarmdır. Yani hastanın hekime başvurmada rol oynayan önemli bir alarm olarak karşımıza çıkar.

Ağrı, akut durumlarda bir alarm olarak karşımıza çıkarken, kronik ağrı ise, tam tersine bir hastalıktır. Özellikle kronik ağrı, aynı zamanda bir toplumsal sorun olarak da karşımıza çıkar. Ağrı nedeniyle her yıl yediyüz milyon işgünü ve altmış milyar dolar zarar meydana geldiği düşünülmektedir.

Kronik ağrı, aslında basit bir bulgu değil başlı başına bir hastalıktır. Birçok bel ağrılarında, başağrılarında ve diğer uzun süreli ağrılarda hastanın hekime başvurmada neden olan temel sebep ağrıdır.

Ağrının basit bir bulgu olarak değil, bir hastalık olarak ele alınmasıyla birlikte son 30 yıl içerisinde tıpta önemli gelişmeler olmuştur. Ağrının mekanizması, çeşitli bölgelerin ağrılarının nasıl meydana geldiğinin anlaşılması hücre seviyesinde, hatta gen seviyesinde ağrı mekanizması ile ilgili çok önemli adımlar atılmıştır.

Artık, ağrının vücutta nasıl meydana geldiği çok daha belirgin bir biçimde ortaya konabilmekte, bununla birlikte çeşitli yöntemlerin de uygulanması mümkün olabilmektedir. Tıptaki ağrı konusunda gelişmeler sonucunda artık ağrı, yeni bir bilim dalının; Algoloji'nin konusu haline gelmiştir. Dünyanın birçok ülkelerinde kurulan Algoloji Bilim Dalları ve laboratuvarlar ağrı ile ilgili araştırmaları sürdürmenin yanı sıra hastaların ağrılarını dindirmeye çalışmaktadır.

Ağrı elbette ki tek başına bir tıp dalının konusu değildir. Birçok nöroloji, fizik tedavi, beyin cerrahisi, romatoloji gibi birçok tıp dalı ayrıca ağrı ile, ağrılı hastalarla uğraşmaktadır.

Algolojinin bu dallardan temel farkı sadece ağrılı hasta ile uğraşması ve ağrıyı dindirmeye çalışmasıdır. Diğer tıp dallarının kendi bünyeleri içerisinde farklı hastalıklarla da uğraştıklarını biliyoruz. Önemli olan algolojinin diğer bir işlevidir.

Bu işlev, diğer tıp dallarının uğraştığı ağrılarla ilgili olarak da bir koordinasyon sağlamak, hastanın boşu boşuna vakit kaybetmesini engelleyerek doğru zamanda, doğru bilim dalında görülmesini sağlamaktır. Böylelikle ağrılı hasta, vakit kaybetmeden nöroloji, nöroşirürji, beyin cerrahisi, ortopedi ya da hangi dalda görülecekse o dala doğru yönlendirilebilmekte ve bunun sonucunda zaman ve maddi kayba uğramadan görülebilmekte ve tedavi edilebilmektedir.

Algolojinin diğer temel bir özelliği, tıp içerisinde ağrı ile ilgili çalışmalar sürdürmek ve bunları toplum bazında yayılmasını sağlamaktır. Ağrı kliniklerinin kurulmasının temel sebebi budur.

Ülkemiz, dünya da algolojinin ilk kurulduğu ülkelerin arasındadır. 1986 yılında basit bir ünite olarak başlayan İstanbul Tıp Fakültesi Algoloji Bilim Dalı bugün Avrupa'nın belli başlı merkezleri arasında sayılmaktadır. Bugün ülkemizde 20 Tıp Fakültesinde Algoloji-Ağrı Bilim Dalları bulunmaktadır.

Kronik ağrının bir hastalık olarak kabul edilmesi tedavi hakkını da beraberinde getirir. Bu anlamda ağrının dindirilmesi bir insanlık hakkıdır.

Bugün tıbbın elinde biriken bilgi birikimi kronik ağrı hastalığının %90 oranında dindirilmesini mümkün kılmaktadır. Buna rağmen bu bilgi birikimi hekimlere yeterince yayılmadığı için, hastalar bu hakkı yeterince istemediği, kullanmadığı için kronik ağrılı hastalar ancak %30 oranlarında tedavi edilebilmektedir.

Bu amaçla 1993 yılında kurulan ve Avrupadaki 30 ülkeden 25.000 in üzerinde hekimi bir araya getiren Avrupa Ağrı Teşkilatları Federasyonu 2001 yılında Avrupa Parlamentosunda "Ağrının Varsa Sesini Duyur" kampanyasını başlatmıştır. Hastalar ağrıları için sağlık sistemlerini doğru biçimde zorladıkları, hekimler bu konuda daha fazla eğitim gördükleri taktirde hastaların ağrı çekmesine gerek kalmayacaktır.

Hastanın ağrısı varsa sesini duyurmasının, hastanın ağrı tedavisini bir insan hakkı olarak görmesinin yolu kamuoyu ile bilinçlendirmekten geçmektedir.

Bütün bu gelişmelere rağmen ağrı, ülkemizde hala göz ardı edilen ve hekim, hasta, eczacı ve diğer sağlık çalışanlarının yeterince üzerinde durmadığı tıbbi ve toplumsal bir sorundur. Bu sorunun çözümünde yalnızca hekim ve hemşire eğitimi yeterli değildir. Özellikle hastalar ile birebir karşı karşıya gelen eczacılara da büyük görevler düşmektedir. Ağrının multidisipliner özelliği göz önüne getirildiğinde hastanın doğru hekime sevk edilmesi, ilaç kullanımında doğru ilkelerin hastalara iletilmesi, yanlış ve gelişigüzel ilaç kullanımının önlenmesinde eczacılara büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluk naif bir yaklaşımla değil, eğitime dayanan bilinçli bir yaklaşımla yerine getirilebilir.

Bu amaçla Türk Eczacıları Birliği bünyesindeki tüm eczacıların eğitimi can alıcı bir öneme sahiptir. Bu eğitim süreci uzun erimli, sabırlı ve her türlü bilgi ile donanmış olmalıdır. Bu kitapçık bu konuda ilk adımlardan sadece birisidir.

Türk Eczacıları Birliği'ne ve ağrı konusunun gündeme getirilmesini büyük bir sorumlulukla ve kararlılıkla yürüten TEB Başkanı Mehmet Domaç'a teşekkürlerimi sunuyorum.